

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**Г. Я. ВРАЙТ
Л. В. БОДНАР**

**МЕТОДОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПЕЦИФІКА
ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти ОНП Філософія**

ОДЕСА, 2023 р.

УДК: 1+167/168

*Затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 8 від 23 лютого 2023 року)*

Рецензенти:

Доктор фізико-математичних наук, професор кафедри інноваційних технологій та методики викладання природничих дисциплін Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Арнольд Ків

Доктор філософських наук, професор кафедри філософії, політології, психології та права Одеської державної академії будівництва і архітектури

Ірина Кадієвська

Врайт Г. Я., Боднар Л. В. *Методологія педагогічної діяльності та специфіка викладання філософських дисциплін: методичні рекомендації для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.* – Одеса, 2023. – 50 с.

Розвиток цифрового суспільства впливає на формування нових компетенцій пов'язаних із комунікацією та навчанням. Педагогічні та навчальні технології, методичне забезпечення навчального процесу викладання філософських дисциплін у вищій школі є обов'язковою умовою формування фахової майстерності доктора філософії.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 033 Філософія. Вміщують матеріал щодо специфіки дисципліни, особливостей опрацювання теоретичного курсу, літературних джерел, виконання індивідуальних і самостійних завдань, підготовки до практичних занять, містять список літератури, тощо.

ЗМІСТ

1. ВСТУП. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ.....	7
3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
4. ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	14
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	20
6. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ.....	28
7. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	30
8. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	42
9. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ	46
10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	49

1. ВСТУП. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвиток цифрового суспільства впливає на формування нових компетенцій пов'язаних із комунікацією та навчанням. Педагогічні та навчальні технології, методичне забезпечення навчального процесу викладання філософських дисциплін у вищій школі є обов'язковою умовою формування фахової майстерності доктора філософії.

Освітній компонент «Методологія педагогічної діяльності та специфіка викладання філософських дисциплін» спрямований на забезпечення глибокого теоретичного та практичного засвоєння аспірантами методології педагогічної діяльності, оволодіння методикою викладання філософських дисциплін, застосування інформаційних технологій у викладанні філософських дисциплін.

Найменування показників	Галузь знань, ОНП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 033 Філософія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – тези, доповідь на конференції		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,6 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий) Ступінь освіти: Доктор філософії (PhD)	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	98 год.
Індивідуальні завдання:			
10 год.	10 год.		
Вид контролю: екзамен			

Передумови для вивчення дисципліни: Методологічні аспекти наукового пошуку і творчості, Культура української наукової мови, Іноземна мова у науковому спілкуванні, Управління науковими проектами та нормативно-правова база наукових досліджень; Поліфонія сучасного філософського знання: діалог на зламі тисячоліть.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 03. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії;

ПРН 06. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці;

ПРН 09. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

Знати:

- методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі;
- основні принципи методики викладання філософських дисциплін;
- форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- сучасні методики і технології викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти;
- зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів, перевірки та контролю навчальних досягнень студентів;
- форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання;
- специфіку використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів.

Уміти:

- структурувати зміст навчального матеріалу за його логікою;
- упроваджувати педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проведення різних видів навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних);
- аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність;
- володіти методикою проведення контролю навчальних досягнень студентів;
- упроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО;
- виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень;
- критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини

недоліків;

- володіти навичками саморозвитку і самонавчання.
- використовувати цифрові інструменти для наукових здобутків;
- застосовувати технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.

Навчальна дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки з іншими дисциплінами ОНП, такими як «Іноземна мова у науковому спілкуванні», «Методологічні аспекти наукового пошуку і творчості», «Культура української наукової мови» та іншими.

Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 02. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 03. Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК 06. Здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності, діяти соціально відповідально та свідомо в умовах полікультурних реалій та сучасних трансформаційних процесів.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті;

СК 07. Здатність орієнтуватись та розкривати фундаментальні основи філософського ставлення до світу та людини в умовах сучасної світоглядної трансформації цивілізаційних парадигм з урахуванням регіональних та національних потреб, полікультурних реалій, процесів глобалізації на основі міжкультурного діалогу;

СК 08. Здатність розуміти логістичну сутність творчої особистості, орієнтуватись в аксіологічних стратегіях освіти як шляхах її формування та дискурсивних практиках *homo genialis*.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ												
Методологія педагогічної діяльності та специфіка викладання філософських дисциплін												
<i>Змістовий модуль 1.</i>												
Особливості методології та викладання філософських дисциплін												
Тема 1. Предмет і об'єкт методики викладання філософських дисциплін у вищій школі.	9	2	1			6	9	1				8
Тема 2. Неперервна філософська освіта: проблеми, пошуки, перспективи.	9	1	2			6	9		1			
Тема 3. Педагогічна інтеграція формального, неформального та інформального видів освіти в процесі викладання філософських дисциплін. Topic 3. Pedagogical integration of formal, informal and informal types of education in the process of teaching philosophical disciplines.	9	1	1			7	9	1				8
Тема 4. Методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі. Topic 4. Methods and means of teaching philosophical disciplines in higher education.	9	2	1			6	9		1	1		
Тема 5. Основні форми організації навчального процесу	9	1	2			6	9	1	1			8

з філософських дисциплін у вищій школі.												
Тема 6. Методичне забезпечення організації самостійної, навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи студентів з філософських дисциплін.	10	1	1			8	10					9
Разом за змістовим модулем 1	55	8	8			39	55	3	3			49
Змістовий модуль 2.												
Особливості та специфіка використання інформаційних технологій у викладанні філософських дисциплін												
Тема 7. Інформаційні технології в наукових дослідженнях.	14	2	2			10	14	1	2			13
Тема 8. Технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.	14	2	2			10	14					12
Тема 9. Використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів.	13	2	2			9	13	2	1			11
Тема 10. Цифрові інструменти для наукових здобутків.	14	2	2			10	14					13
Разом за змістовим модулем 2	55	8	8			39	55	2	4			49
ІНДЗ	10				10		10				10	
Усього годин	120	16	16		10	78	120	6	6		10	98

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Особливості методології та викладання філософських дисциплін

Тема 1. Предмет і об'єкт методики викладання філософських дисциплін у вищій школі.

Мета і завдання методики викладання філософських дисциплін у вищій школі як навчальної дисципліни. Об'єкт і предмет методики викладання. Статус методики викладання серед інших дисциплін філософського профілю. Основні принципи методики викладання. Ключові терміни методики викладання. Сучасні тенденції розвитку методики викладання філософських дисциплін. Світовий досвід у викладанні філософії. Особливості методики викладання філософії в університетах Західної Європи, США і країн пострадянського простору. Роль філософії в системі вищої освіти України. Формування світоглядних орієнтацій студентів у процесі викладання філософських дисциплін у ЗВО, з урахуванням регіонального аспекту, рівних можливостей, поваги до різноманітності та мультикультурності Одеського регіону та на основі врахування процесів глобалізації і міжкультурного діалогу.

Тема 2. Неперервна філософська освіта: проблеми, пошуки, перспективи.

Гуманітаризація освіти і викладання філософських дисциплін. Гуманізація соціуму як умова стійкого функціонування і розвитку сучасної цивілізації. Освіта як цінність і цінності освіти; ідея «випереджаючої освіти». XXIII Всесвітній філософський конгрес про роль філософії у вихованні людства. Сучасний стан українського суспільства і необхідність гуманітаризації української системи освіти; зміст, цілі, завдання та перспективи гуманітаризації освіти. Роль і значення філософських дисциплін в процесі гуманітаризації освіти. Екстенсивний та інтенсивний підходи до викладання філософських дисциплін; викладання філософських дисциплін як формування філософської та професійної культури майбутнього фахівця.

Тема 3. Педагогічна інтеграція формального, неформального та інформального видів освіти в процесі викладання філософських дисциплін.

Навчальний процес у вищій школі: структура, організація, і планування. Сутнісно-змістовна характеристика формального, неформального та інформального видів освіти. Методологічні підходи та принципи концепції педагогічного забезпечення і умови інтеграції формального, неформального та інформального видів освіти. Педагогічне забезпечення концепції інтеграції формального, неформального та інформального видів освіти.

Методичне забезпечення освітнього процесу з філософських дисциплін відповідно до актуальних завдань фахової підготовки здобувачів освіти різних рівнів. Документи, які планують навчальний процес. Змістовні плани навчального процесу та їх характеристика. Організаційні плани і їх призначення. Плани роботи вчених рад ЗВО і факультету, кафедр і науково-дослідних лабораторій, індивідуальні плани викладачів. Індуктивно-аналітична і дедуктивно-синтетична логіки навчального процесу. Методологічні та аксіологічні засади навчального процесу в викладанні філософських дисциплін.

Topic 3. Pedagogical integration of formal, informal and informal types of education in the process of teaching philosophical disciplines.

Educational process in higher education: structure, organization, and planning. Essential and substantive characteristics of formal, informal and informal types of education. Methodological approaches and principles of the concept of pedagogical support and conditions for the integration of formal, informal and informal types of education. Pedagogical support of the concept of integration of formal, informal and informal types of education.

Methodical support of the educational process in philosophical disciplines in accordance with the current tasks of professional training of students of various levels. Documents that plan the educational process. Meaningful plans of the educational process and their characteristics. Organizational plans and their purpose. Work plans of academic councils of higher education institutions and faculties, departments and research laboratories, individual plans of teachers. Inductive-analytical and deductive-synthetic logic of the educational process. Methodological and axiological principles of the educational process in the teaching of philosophical disciplines.

Тема 4. Методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі.

Поняття про метод, методику і технологію навчання: спільне та відмінне. Класифікація методів навчання. Традиційні й інноваційні методи навчання студентів. Вибір методів навчання у викладанні філософських дисциплін у вищій школі. Методика активного навчання. Поняття про засіб навчання і методика використання засобів навчання у викладанні у вищій школі. Умови ефективного використання методів і засобів викладання філософських дисциплін у вищій школі.

Topic 4. Methods and means of teaching philosophical disciplines in higher education.

The concept of the method, methodology and technology of education: common and different. Classification of teaching methods. Traditional and innovative methods of teaching students. The choice of teaching methods in the teaching of philosophical disciplines in higher education. Methodology of active learning. The concept of teaching aids and methods of using teaching aids in teaching in higher education. Conditions for the effective use of methods and means of teaching philosophical disciplines in higher education.

Тема 5. Основні форми організації навчального процесу з філософських дисциплін у вищій школі.

Поняття лекції як форми навчального процесу. Місце і роль лекційного заняття в процесі викладання філософських дисциплін. Типологія лекцій і їх функції. Основні вимоги до розробки настановних, програмних і оглядових лекцій. Особливості навчально-програмної лекції.

Критерії оцінки лекцій з філософських дисциплін. Загальна характеристика наукового рівня лекції. Основні складові методичного рівня лекції. Виховний потенціал лекційного заняття з філософських дисциплін. Риторичне рівень лекції з філософії і його характеристики.

Основні етапи підготовки викладача до лекції. Підбір лекційного матеріалу, виконання і проголошення як необхідні елементи підготовки викладача до лекційного заняття з філософських дисциплін.

Методичні прийоми активізації уваги і мислення аудиторії в процесі читання лекції. Облік особливостей студентської аудиторії при читанні лекцій з філософських дисциплін. Робота викладача після прочитання лекції (лекційного курсу) як необхідний компонент підвищення методичної майстерності лектора.

Поняття практичного заняття (семінару) як форми навчального процесу у

ЗВО. Типологія і функції практичного заняття в навчальному процесі.

Сучасні форми проведення практичних занять. Сучасні тренінгові технології і методики активного навчання: їх реалізація в процесі викладання філософських дисциплін. Загальна характеристика дослідних тренінгів та тренінгів конкретних навичок, можливість їх використання на практичних заняттях з філософських дисциплін.

Основні етапи підготовки викладача до практичного заняття. Особливості координаційної роботи викладача в аудиторії на практичному занятті. Методичні прийоми активізації мислення студентської аудиторії в ході проведення семінару.

Критерії оцінки успішності проведення практичного заняття з філософських дисциплін. Облік особливостей студентської аудиторії при проведенні семінарських занять.

Тема 6. Методичне забезпечення організації самостійної, навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи студентів з філософських дисциплін.

Поняття самостійної роботи студента і методика її організації. Розвиток культури навчання як основа самостійної роботи студента у ЗВО. Основні види і етапи самостійної роботи студента. Види і форми науково-дослідної роботи студентів в процесі викладання філософських дисциплін.

Методика підготовки та особливості захисту курсової і дипломної роботи. Основні прийоми роботи студентів з літературою з філософських дисциплін. Методика роботи студентів при підготовці рефератів, тез доповідей, виступів на студентську наукову конференцію, наукових публікацій, статей.

Консультація як форма допомоги студентам у самостійній роботі, види консультацій та їх особливості. Специфіка індивідуальних консультацій і їх проведення. Роль неформального спілкування викладача зі студентом в процесі активізації його творчої самостійної роботи.

Контроль знань, умінь і навичок в системі навчальної діяльності. Специфіка діагностичної, навчальної та виховної функцій контролю. Форми контролю і їх реалізація в навчальному процесі. Специфіка і функціональне призначення попереднього контролю.

Особливості реалізації поточного контролю в процесі викладання філософських дисциплін. Форми проведення тематичного, рубіжного контролю. Підсумковий контроль і специфіка його організації в процесі викладання філософських дисциплін. Педагогічні та професійні вимоги до форм контролю. Методика проведення заліків та іспитів з філософських

дисциплін та їх роль в навчальному процесі. Шкала балів, нормативи і критерії оцінки знань студентів. Об'єктивність та індивідуальний підхід до оцінки знань з філософських дисциплін.

Аналіз викладачем результатів і підсумків іспитів і заліків як заключної стадії навчального процесу. Рейтингова система контролю. Особливості контрольованої самостійної роботи студентів. Контрольна робота в формі тестування, її функції і методи проведення. Організація і специфіка проведення колоквиумів з філософії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Особливості та специфіка використання інформаційних технологій у викладанні філософських дисциплін

Тема 7. Інформаційні технології в наукових дослідженнях.

Еволюція розвитку інформаційних технологій. Поняття про інформаційні технології та їх особливості. Роль і значення інформаційних технологій у науковій діяльності. Значення навчальної дисципліни у ЗВО.

Тема 8. Технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.

Поняття дистанційного та онлайн навчання. Форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання. Цифрові технології комунікації та співпраці: Mentimeter, Slido. Інтерактивні дошки: Padlet, Jamboard, Conceptboard, Miro. Пакет хмарного програмного забезпечення та цифрових інструментів для комунікації та співпраці: додатки Google, Moodle. Цифрові інструменти для створення інтерактивних аркушів: Liveworksheets, Wizer.

Тема 9. Використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів.

Поняття про сучасні засоби для реалізації наукових здобутків. Огляд програмних засобів MSWord, Libre Office, LATEX. Поняття логічної структури змісту LATEX. Правила оформлення публікацій в залежності від форми (структура, обсяг, оформлення джерел, ілюстративні матеріали, таблиці тощо). Розробка комп'ютерних презентацій наукового й освітнього характеру. Добір, оформлення, макетування. Використання анімаційних ефектів. Графічне подання даних.

Тема 10. Цифрові інструменти для наукових здобутків.

Використання сучасних інформаційних технологій для пошуку наукової інформації. Спеціалізовані наукові сервіси та робота з ними. Наукометричні, реферативні, бібліографічні міжнародні бази даних (Web of Science, Scopus, Google Scholar, Simao Journal & Country Rank (SJR), Index Copernicus). Пошук статей у наукометричних базах Scopus та WoS. Призначення, етапи створення та редагування ORCID. Індокси цитування. Створення наукових профілів дослідників. Цитування в Google Scholar.

4. ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
<p>Тема 1. Предмет і об'єкт методики викладання філософських дисциплін у вищій школі <i>Форма:</i> <i>Комбіноване семінарське заняття</i></p>	<p>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми</p>	<p><i>Питання для усного обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета і завдання методики викладання філософських дисциплін у вищій школі як навчальної дисципліни. 2. Об'єкт і предмет методики викладання. 3. Статус методики викладання серед інших дисциплін філософського профілю. 4. Основні принципи методики викладання. 5. Ключові терміни методики викладання <p><i>Аналітична доповідь за темою на вибір:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні тенденції розвитку методики викладання філософських дисциплін. 2. Світовий досвід у викладанні філософії. Особливості методики викладання філософії в університетах Західної Європи, США і країн пострадянського простору. 3. Роль філософії в системі вищої освіти України. 4. Формування світоглядних орієнтацій студентів у процесі викладання філософських дисциплін у ЗВО, з урахуванням регіонального аспекту, рівних можливостей, поваги до різноманітності та мультикультурності Одеського 	<p>На практичному занятті</p>

		регіону та на основі врахування процесів глобалізації і міжкультурного діалогу.	
<p>Тема 2. Неперервна філософська освіта: проблеми, пошуки, перспективи <i>Форма:</i> Комбіноване семінарське заняття</p>	<p>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми</p>	<p><i>Питання для усного обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гуманітаризація освіти і викладання філософських дисциплін. 2. Гуманізація соціуму як умова стійкого функціонування і розвитку сучасної цивілізації. 3. XXIII Всесвітній філософський конгрес про роль філософії у вихованні людства. <p><i>Есе за темою на вибір:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний стан українського суспільства і необхідність гуманітаризації української системи освіти; зміст, цілі, завдання та перспективи гуманітаризації освіти. 2. Роль і значення філософських дисциплін в процесі гуманітаризації освіти. <p><i>Робота в парах:</i> Екстенсивний та інтенсивний підходи до викладання філософських дисциплін (порівняльна характеристика).</p> <p><i>Дискусія.</i> Освіта як цінність і цінності освіти; ідея «випереджаючої освіти».</p>	<p>На практичному занятті</p>
<p>Тема 3. Педагогічна інтеграція формального, неформального та інформального видів освіти в процесі викладання філософських дисциплін <i>Форма:</i> Комбіноване семінарське заняття</p> <p>Topic 3. Pedagogical integration of formal, informal</p>	<p>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми</p> <p>Participating in a group discussion with dynamic feedback on the key issues of the topic</p>	<p><i>Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навчальний процес у вищій школі: структура, організація, і планування. 2. Сутнісно-змістова характеристика формального, неформального та інформального видів освіти. 3. Методологічні підходи та принципи концепції педагогічного забезпечення і умови інтеграції формального, неформального та інформального видів освіти. 4. Педагогічне забезпечення концепції інтеграції формального, неформального та інформального видів освіти. 5. Методичне забезпечення освітнього процесу з філософських дисциплін відповідно до актуальних завдань фахової підготовки здобувачів освіти різних рівнів. 6. Документи, які 	<p>На практичному занятті</p> <p>In a practical session</p>

<p>and informal types of education in the process of teaching philosophical disciplines. <i>Form: Combined seminar class</i></p>		<p>планують навчальний процес. Змістовні плани навчального процесу та їх характеристика. Організаційні плани і їх призначення. Плани роботи вчених рад ЗВО і факультету, кафедр і науково-дослідних лабораторій, індивідуальні плани викладачів.</p> <p><i>Аналітична доповідь.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індуктивно-аналітична і дедуктивно-синтетична логіки навчального процесу. 2. Методологічні та аксіологічні засади навчального процесу в викладанні філософських дисциплін. <p><i>Questions for discussion:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Educational process in higher education: structure, organization, and planning. 2. Substantive and substantive characteristics of formal, informal and informal types of education. 3. Methodological approaches and principles of the concept of pedagogical support and conditions of integration of formal, informal and informal types of education. 4. Pedagogical provision of the concept of integration of formal, informal and informal types of education. 5. Methodical support of the educational process in philosophical disciplines in accordance with the current tasks of professional training of students of various levels. 6. Documents that plan the educational process. Meaningful plans of the educational process and their characteristics. Organizational plans and their purpose. Work plans of academic councils of higher education institutions and faculties, departments and research laboratories, individual plans of teachers. <p><i>Analytical report.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inductive-analytical and deductive-synthetic logic of the educational process. 2. Methodological and axiological principles of the educational process in teaching philosophical disciplines. 	
--	--	---	--

<p>Тема 4. Методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі. <i>Форма: Семінар з виступами аспірантів</i></p> <p>Topic 4. Methods and means of teaching philosophical disciplines in higher education. <i>Form: Seminar with presentations by graduate students</i></p>	<p>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми</p> <p>Participating in a group discussion with dynamic feedback on the key issues of the topic</p>	<p><i>Питання для усного обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про метод, методіку і технологію навчання: спільне та відмінне. 2. Класифікація методів навчання. 3. Традиційні й інноваційні методи навчання студентів. 4. Вибір методів навчання у викладанні філософських дисциплін у вищій школі. <p><i>Аналітична доповідь за темами:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методика активного навчання. 2. Поняття про засіб навчання і методика використання засобів навчання у викладанні у вищій школі. 3. Умови ефективного використання методів і засобів викладання філософських дисциплін у вищій школі. <p><i>Questions for oral discussion:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The concept of the method, methodology and technology of education: common and different. 2. Classification of teaching methods. 3. Traditional and innovative methods of teaching students. 4. Selection of teaching methods in teaching philosophical disciplines in higher education. <p><i>Analytical report on the following topics:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Methodology of active learning. 2. The concept of teaching aids and methods of using teaching aids in teaching in higher education. 3. Conditions for the effective use of methods and means of teaching philosophical disciplines in higher education. 	<p>На практичному занятті</p> <p>In a practical session</p>
<p>Тема 5. Основні форми організації навчального процесу з філософських дисциплін у вищій школі <i>Форма: Комбіноване</i></p>	<p>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми</p>	<p><i>Презентації робіт аспірантів з доповіддю (одна на вибір):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лекції як форма навчального процесу. Місце і роль лекційного заняття в процесі викладання філософських дисциплін. 2. Типологія лекцій і їх функції. Основні вимоги до розробки настановних, програмних і оглядових 	<p>На практичному занятті</p>

<p>семінарське заняття</p>		<p>лекцій. Особливості навчально-програмної лекції.</p> <p>3. Критерії оцінки лекцій з філософських дисциплін.</p> <p>4. Основні етапи підготовки викладача до лекції.</p> <p>5. Методичні прийоми активізації уваги і мислення аудиторії в процесі читання лекції.</p> <p>6. Практичне заняття (семінар) як форми навчального процесу у ЗВО. Типологія і функції практичного заняття в навчальному процесі.</p> <p>7. Сучасні форми проведення практичних занять. Сучасні тренінгові технології і методики активного навчання: їх реалізація в процесі викладання філософських дисциплін.</p> <p><i>Бесіда-обговорення на тему:</i></p> <p>1. Виховний потенціал лекційного заняття з філософських дисциплін.</p> <p>2. Облік особливостей студентської аудиторії при проведенні семінарських занять.</p>	
<p>Тема Методичне забезпечення організації самостійної, навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи студентів з філософських дисциплін <i>Форма: Семінар з виступами аспірантів.</i></p>	<p>6. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми</p>	<p><i>Питання для усного обговорення:</i></p> <p>1. Самостійна робота студента і методика її організації.</p> <p>2. Методика підготовки та особливості захисту курсової і дипломної роботи.</p> <p>3. Методика роботи студентів при підготовці рефератів, тез доповідей, виступів на студентську наукову конференцію, наукових публікацій, статей.</p> <p>4. Консультація як форма допомоги студентам у самостійній роботі, види консультацій та їх особливості.</p> <p>5. Контроль знань, умінь і навичок в системі навчальної діяльності. Форми контролю і їх реалізація в навчальному процесі.</p> <p>6. Методика проведення заліків та іспитів з філософських дисциплін та їх роль в навчальному процесі.</p> <p><i>Індивідуальні доповіді на тему:</i></p> <p>1. Основні прийоми роботи студентів з літературою з філософських дисциплін.</p> <p>2. Роль неформального спілкування</p>	<p>На практичному занятті</p>

		викладача зі студентом в процесі активізації його творчої самостійної роботи. Роль неформального спілкування викладача зі студентом в процесі активізації його творчої самостійної роботи.	
Тема 7. Інформаційні технології в наукових дослідженнях. <i>Форма: Семінар-практикум</i>	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми	<i>Індивідуальні аналітичні повідомлення (усно, до 5 хв.).</i> 1. Еволюція розвитку інформаційних технологій. 2. Поняття про інформаційні технології та їх особливості. 3. Роль і значення інформаційних технологій у науковій діяльності <i>Тренінг-практикум.</i> Специфіка інформаційних технологій.	На практичному занятті
Тема 8. Технології дистанційного та онлайн-форматів навчання. <i>Форма: Семінар-практикум</i>	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми	<i>Тренінг-практикум.</i> Застосування інтерактивних дошок: Padlet, Jamboard, Conceptboard, Miro. Цифрові інструменти для створення інтерактивних аркушів: Liveworksheets, Wizer.	На практичному занятті
Тема 9. Використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів. <i>Форма: Семінар-практикум</i>	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми	<i>Тренінг-практикум.</i> Робота з програмними засобами MSWord, Libre Office, LATEX. Розробка комп'ютерних презентацій наукового й освітнього характеру. Добір, оформлення, макетування. Використання анімаційних ефектів. Графічне подання даних.	На практичному занятті
Тема 10. Цифрові інструменти для наукових здобутків. <i>Форма: Семінар з виступами аспірантів</i>	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком ключових питань теми	<i>Тренінг-практикум.</i> Наукометричні, реферативні, бібліографічні міжнародні бази даних (Web of Science, Scopus, Google Scholar, Simao Journal & Country Rank (SJR), Index Copernicus). Пошук статей у наукометричних базах Scopus та WoS. Призначення, етапи створення та редагування ORCID. Індeksi цитування. Створення наукових профілів дослідників. Цитування в Google Scholar.	На практичному занятті

5. Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Завдання не виконане
	1 бал	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, аргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичні завдання за умови сторонньої допомоги.
	2 бали	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	3 балів	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань та відповідей на всі запитання. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання. Не припускається помилок при їхньому виконанні. Здобувач виступає експертом практичних завдань, що виконали однокласники.
Самостійна робота	0 балів	Завдання не виконане
	1 бал	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	2 бали	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези та доповідь з комп'ютерною презентацією)	<i>тези</i>	
	0 балів	Завдання не виконане
	1 бал	Представлений текст не є по формі тезами (підміняється рефератом, доповіддю).
	2 бали	Тези не відповідають необхідному обсягу, змістовні зв'язки тексту тез з цитованими науковими текстами відсутні, внутрішня логіка есе порушена (текст є апікацією з власної думки і «цитат» з наукових текстів). Представлено власну позицію за визначеною проблематикою на побутовому рівні без

	аргументації.
3 балів	Тези відповідають необхідному обсягу, власна позиція здобувача формально підкріплена посиланнями на наукову літературу за відсутності змістовних зв'язків з цитованими науковими текстами. Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована практичними фактами.
4 балів	Тези відповідають необхідному обсягу, власна позиція викладена. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Наведено аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка тексту розмита.
5 балів	Тези відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена аргументовано. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка.
<i>комп'ютерна презентація до тез</i>	
0 балів	Не зараховуються презентації, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; завдання не виконано.
1 бал	Презентація не відповідає необхідному обсягу, багато її частин не має відношення до теми дослідження. Відсутній план для створення повної і добре оформленої презентації. Зміст роботи не відповідає плану, інформація не точна або пропущена, відсутні висновки та узагальнення і внутрішня логічна послідовність. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на запитання некоректні, неточні або неправильні, здобувач не володіє предметом дослідження.
2 бали	Презентація не відповідає необхідному обсягу, не містить вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження. Презентація погано організована, без творчих знахідок, багато необхідних елементів пропущені. В презентації не визначені ключові положення, інформація не точна, на більшість запитань не можливо знайти відповідь. Здобувачем вищої освіти представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації, висновки є нелогічними і необґрунтованими. Відповіді на запитання фрагментарні, або відсутні.
3 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, певний матеріал викладено некоректно, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Порушена логіка представленого матеріалу. Презентація організована без творчих знахідок. Є

		зауваження щодо оформлення тексту пропозицій та презентації. Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими. Наочні матеріали не відображають зміст передбачуваного дослідження. Відповіді на запитання фрагментарні, не точні.
	4 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита з використанням сучасного аналітичного і методологічного інструментарію. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові/навчальні тексти формально узгоджені, зустрічається порушення логіки викладу. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, інколи відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач добре знає предмет роботи.
	5 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита, всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження, мають місце окремі недоліки непринципового характеру. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами, в логічній послідовності проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, формулювати висновки за темою дослідження. Дослідження містить достатній і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової і навчальної літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.
<i>Реферат (До теми 6)</i>	0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	1-2 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
	3 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не увійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної

		кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
	4 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
	5 балів	Обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 10 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
<i>Есе (До теми 2)</i>	0 балів	Есе не виконане має реферативний характер без детального аналізу; є плагіатом.
	1 бал	Робота має реферативний характер без детального аналізу; є плагіатом.
	2 бали	Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.
	3 бали	Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.
	4 бали	Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти з проблематики есе; есе не містить відповіді на одне з питань плану есе або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету розгляду.

	5 балів	Автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням спеціальних термінів, що мають відношення до теми есе; надана аргументація власної думки з опорою на достовірні данні досліджень; есе містить відповіді на всі питання заявленого плану або за відсутності плану повно розкриває заявлену тему.
--	---------	---

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Методологія педагогічної діяльності та специфіка викладання філософських дисциплін», за навчальним планом передбачається підсумковий контроль у формі екзамену, на який відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше 40. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни, виконуючи практичні завдання. <i>Знає</i> методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі; основні принципи методики

	<p>викладання філософських дисциплін; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методики і технології викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів, перевірки та контролю навчальних досягнень студентів; форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання; специфіку використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів. Вміє структурувати зміст навчального матеріалу за його логікою; упроваджувати педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проведення різних видів навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних); аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; володіти методикою проведення контролю навчальних досягнень студентів; упроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання. Вміє використовувати цифрові інструменти для наукових здобутків; застосовувати технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, аналізує на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але припускається несуттєвих помилок. Знає в цілому методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі; основні принципи методики викладання філософських дисциплін; форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні методики і технології викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти; зміст і деякі форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів, перевірки та контролю навчальних досягнень студентів. Знає деякі форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання; специфіку використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів. Вміє в цілому структурувати зміст навчального матеріалу за його логікою; упроваджувати педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методику проведення різних видів навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних); аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; володіти методикою проведення контролю навчальних досягнень студентів; упроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти деякими навичками саморозвитку і самонавчання. Вміє в цілому використовувати цифрові інструменти для наукових здобутків; застосовувати деякі технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.</p>
<p>Добре (74-81 С)</p>	<p>Здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або</p>

	<p>однокурсників. Знає в цілому методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі; основні принципи методики викладання філософських дисциплін; деякі форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; деякі сучасні методики і технології викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти; зміст і форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів, перевірки та контролю навчальних досягнень студентів; частково форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання; специфіку використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів. Вміє в цілому структурувати зміст навчального матеріалу за його логікою; упроваджувати деякі педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати методичку проведення різних видів навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних); аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; володіти частково методикою проведення контролю навчальних досягнень студентів; упроваджувати деякі інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень, але припускається помилок у критичному оцінюванні результатів власної діяльності, виявленні причин недоліків; володіти навичками саморозвитку і самонавчання. Вміє в цілому використовувати цифрові інструменти для наукових здобутків; застосовувати технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Знає в цілому методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі, проте допускає помилки у визначенні основних принципів методики викладання філософських дисциплін. Знає в цілому форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, деякі сучасні методики і технології викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти; зміст і деякі форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів, перевірки та контролю навчальних досягнень студентів; деякі форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання. Проте допускає помилки у специфіці використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів. Вміє в цілому структурувати зміст навчального матеріалу за його логікою; упроваджувати деякі педагогічні технології з підготовки здобувачів вищої освіти, створювати частково методичку проведення різних видів навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних); в цілому аналізувати навчальні заняття і визначати їх ефективність; володіти частково методикою проведення контролю навчальних досягнень студентів; упроваджувати деякі інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї щодо поліпшення освітнього процесу у ЗВО; виявляти та відтворювати в практичній педагогічній діяльності передовий педагогічний досвід і результати досліджень; критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіти деякими навичками саморозвитку і самонавчання. Вміє частково використовувати цифрові інструменти для наукових здобутків; застосовувати технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.</p> <p>Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо</p>

	<p>напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників. Розуміє основні правила.</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями. Знання несистемні, фрагментарні. Знає в цілому методи і засоби викладання філософських дисциплін у вищій школі, проте допускає помилки при визначенні основних принципів методики викладання філософських дисциплін. Знає деякі форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; частково сучасні методики і технології викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти; зміст і частково форми організації самостійної пізнавальної діяльності студентів, перевірки та контролю навчальних досягнень студентів; деякі форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання; специфіку використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів. Вміє в цілому структурувати зміст навчального матеріалу за його логікою, але допускається помилок в упровадженні педагогічних технологій з підготовки здобувачів вищої освіти. Вміє в цілому створювати методику проведення різних видів навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних), проте допускає помилки в аналізі навчальних занять і визначати їх ефективність. Вміє частково володіти методикою проведення контролю навчальних досягнень студентів, проте допускає помилки в упровадженні інформаційних та комунікаційних технологій. Вміє частково використовувати цифрові інструменти для наукових здобутків; застосовувати технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.</p> <p>Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; демонструє нестійкі навички міжособистісної взаємодії.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання заліку.</p>
<p>Незадовільно (0-34 F)</p>	<p>Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до заліку та проходить повторне вивчення дисципліни.</p>

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамен)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)					Разом
	Теми	УВ/ СР	Реферат*/Есе**/	Бали всього	
ПЗ 1	Тема 1	3/3		0–6	0–70
ПЗ 2	Тема 2	3/3	5**	0–11	
ПЗ 3	Тема 3	3/3		0–6	
ПЗ 4	Тема 4	3/3		0–6	
ПЗ 5	Тема 5	3/3		0–6	
ПЗ 6	Тема 6	3/3	5*	0–11	
ПЗ 7	Тема 7	3/3		0–6	
ПЗ 8	Тема 8	3/3		0–6	
ПЗ 9	Тема 9	3/3		0–6	
ПЗ 10	Тема 10	3/3		0–6	
	ІНДЗ			0–10	0/10
	Екзамен			0-20	0/20
ВСЬОГО:					100
Примітка: УВ/СР – усні відповіді/самостійна робота					

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати тези, виступити на конференції (рекомендована конференція – щорічна кафедральна Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії», однак можна обрати й інші варіанти).

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тези, доповідь на конференції (у відповідності до теми		

	дисертаційного дослідження з врахуванням індивідуальної освітньої траєкторії здобувача).		
	Разом	10	10

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Тези (від гр. thesis – положення, твердження) – це коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці. Вони містять матеріали, положення, категорії, які автор вперше вводить у науковий обіг.

Структура тез наступна: *вступна, основна, заключна частина.*

У **вступній** частині відображується актуальність, важливість обраної теми, визначається об'єкт, предмет дослідження, виділяється проблема, мета, завдання, які ставить здобувач перед собою для досягнення поставленої мети. В **основній** частині тез досліджуються основні підходи до вирішення даної проблеми, виділяються нові цікаві ідеї, може пропонуватися авторський варіант вирішення заявленої проблеми на основі проаналізованого матеріалу, тощо. У **заклучній** частині робляться висновки за підсумками розглянутого матеріалу, показуються перспективи в дослідженні цієї проблеми. Список літератури оформляється в кінці тез. У список літератури включаються тільки ті джерела, на які є посилання в тексті тез, зазвичай, від трьох до п'яти джерел.

7. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Особливості методології та викладання філософських дисциплін

ВАРІАНТ 1:

1. У якій педагогічній тріаді не допущена помилка?

- а) мета — завдання - результат;
- б) зміст - форми - методи;
- в) знання - вміння - навички;
- г) мета - засоби - результати.

2. Практичне заняття дозволяє реалізувати:

- а) мету, завдання, результат;
- б) засвоєння, удосконалення, використання, перевірку знань та вмінь;
- в) мету, засоби та результати;
- г) а, б.

3. Критерієм професійної підготовки викладача є вміння:

- а) знати та передавати набуті знання;
- б) визначати мету викладання матеріалу, передбачати взаємозв'язок тем та розділів, визначати обсяг основних знань з кожної теми;
- в) використовувати знання відповідно до кваліфікації;
- г) бути оціненим колегами та студентами.

4. Умовами ефективного проведення практичного заняття є:

- а) якісна самостійна робота студентів;
- б) ефективне використання часу, засвоєння матеріалу та наочність;
- в) ефективне використання часу, засвоєння матеріалу та ефективний зворотний зв'язок;
- г) база знань, активність.

5. Найважливіші питання для самоаналізу прочитаної лекції:

- а) чи гарно я знаю матеріал;
- б) чи гарно я знаю матеріал, чи гарно розкриваю його зміст;
- в) чи гарно я знаю матеріал, чи гарно розкриваю його зміст, чи розкриваю на сучасному рівні;
- г) чи розкриваю матеріал доступно.

6. Фактори, які найбільше заважають організації «мозкового штурму» при проведенні гри:

- а) велика кількість пояснень та обґрунтувань;
- б) неактивність викладача як особистості;
- в) офіційна обстановка, формалізм, пошук «однозначно» правильних рішень;

г) немає правильної відповіді.

7. Методи «мозкової атаки» (МА) класифікуються на:

- а) універсальні і мобільні;
- б) прямі, зворотні, комбіновані;
- в) послідовні, хронологічні;
- г) універсальні, специфічні.

8. Складові діагностування:

- а) контроль, перевірка, оцінювання;
- б) контроль, перевірка, оцінювання накопичення статистичних даних, їх аналіз, виявлення динаміки, тенденцій, прогнозування подальшого розвитку подій;
- в) об'єктивність, систематичність, наочність.

9. Контроль - це:

- а) індикатор якості;
- б) виявлення, вимір і оцінка знань, умінь тих, хто навчається;
- в) зворотний зв'язок між викладачем і тим, хто навчається.

10. Оцінка знань - це:

- а) співвідношення між фактичним рівнем знань та загальним обсягом цих знань;
- б) якісні та кількісні показники роботи студента, які фіксуються в балах, відсотках чи в оцінних судженнях «відмінно», «добре» і т. д.;
- в) число, отримане в результаті вимірювань і обрахувань.

11. Принципи діагностування і контролювання успішності студентів:

- а) систематичність, неупередженість, безперервність;
- б) об'єктивність, гласність;
- в) об'єктивність, систематичність, наочність.

12. Об'єктивність - це:

- а) контроль на всіх етапах дидактичного процесу;
- б) науково обґрунтований зміст діагностичних тестів, процедур, що дорівнює дружньому відношенню педагога до всіх студентів, точним, адекватним установленим критеріям оцінювання знань, умінь;
- в) діагностичні тести, завдання.

13. Принцип систематичності:

- а) проведення діагностичного контролювання на всіх етапах дидактичного процесу - від початкового сприйняття до їх практичного застосування;
- б) постійне діагностування всіх студентів з першого до останнього дня перебування у ВУЗі;
- в) 1, 2.

14. Рівні засвоєння знань:

- а) рівень уявлення, вмінь і навичок;

б) рівень знайомства, рівень відтворення, рівень умінь і навичок, творчий рівень;

в) рівень знайомства, рівень навчання, практичний рівень.

15. За якими критеріями визначається структура проведеної лекції

а). формування мети, наявність плану, наявність літературних джерел, логічна послідовність і взаємозв'язок окремих частин лекції, виділення головних ідей і моментів;

б) якістю, чіткістю і доступністю викладення думок, темпом викладення матеріалу, наочністю інформації, застосуванням технічних засобів навчання, наявністю мовного контакту з аудиторією;

в) науковим рівнем, наявністю узагальнення та висновків, відображенням дискусійних питань, відповідністю лекції змісту програми і навчальному плану, виховною роллю;

г) формуванням професійного світогляду студентів, розширенням соціальної сутності проблемних питань, зв'язок лекційного матеріалу з профілем спеціальності.

16. До якої форми контролю належить модульний контроль

а) вхідний;

б) поточний;

в) проміжний;

г) підсумковий.

17. Із впровадженням Болонських освітніх стандартів у вищих навчальних закладах, як правило, використовують шкалу оцінки

а) 60 бальну;

б) 100 бальну;

в) 120 бальну;

г) 150 бальну.

18. Яке з наведених тверджень є найбільш точним

а) методологія - це вчення про загальні положення, структуру, логічну організацію, принципи побудови, форми і способи науково-пізнавальної діяльності;

б) методологія — це вчення про організацію науково-дослідної роботи;

в) методологія - це вчення про методи науково-дослідної роботи;

г) методологія - це сукупність законів і правил, що забезпечує метрологічний контроль науково-пізнавальної діяльності.

19. Слово семінар (лат. – *seminarium*) у перекладі означає:

а) квітник;

б) диспут;

в) розсадник.

20. Яке з наведених тверджень є найбільш точним:

- а) метод - це спосіб взаємодії викладача та студента, спрямований на оволодіння знаннями, вміннями та навичками;
- б) метод - це шлях пізнання організації навчального процесу у вищій школі;
- в) метод - це закономірності реалізації принципів навчання;
- г) метод - це спосіб пізнання явищ природи і суспільства.

ВАРІАНТ 2:

1. Уміння- це:

- в) коли дія виконується автоматично;
- б) виконання студентом завдання після тривалого попереднього продумування послідовності і способів його виконання;
- в) винахідливість і раціональність.

2. Перевага педагогічного тестування:

- а) об'єктивність контролю, диференційованість оцінки, висока ефективність;
- б) можливість легкої перевірки глибинного розуміння предмета;
- в) велика група опитуваних, економія часу.

3. Вхідний контроль - це:

- а) контроль знань і вмінь студентів на початку вивчення певної дисципліни;
- б) контроль знань по закінченню вивчення теми; в) написання контрольної роботи.

4. Поточний контроль - це:

- а) контроль знань і вмінь студентів на лекціях, лабораторнопрактичних заняттях;
- б) безперервно здійснюване «відстеження» рівня засвоєння знань і вмінь студентами на лекціях, лабораторно-практичних заняттях, своєчасного оформлення звіту по лабораторній роботі, його захист, швидкості і точності рішення ситуаційних задач;
- в) контроль кінцевих знань і вмінь.

5. Граничний контроль - це:

- а) контроль умінь і знань студентів по закінченню вивчення теми у вигляді написання контрольної роботи, розрахунково-графічного завдання чи системи завдань у вигляді тестів;
- б) складання іспитів;
- в) 1, 2.

6. Заключний контроль - це:

- а) контроль знань, умінь, навичок;
- б) контроль умінь і знань студентів по закінченню вивчення теми у вигляді

написання контрольної роботи, розрахунково-графічного завдання чи системи завдань у вигляді тестів;

в) контроль знань, умінь, навиків і якостей, які піддаються критеріально-оцінній процедурі, оформлюються у вигляді заліку чи екзаменаційного тесту по всьому предмету.

7. Тест-це:

а) науково обґрунтована робота;

б) науково обґрунтований спосіб вимірювання необхідних якостей і властивостей особистості;

в) математичний аналіз, чітка регламентація навчання.

8. Закрита форма тестових завдань - це:

а) до завдання додаються відповіді, одна з яких правильна;

б) вибір декількох варіантів;

в) твердження з невідомою перемінною.

9. Відкрита форма тестових завдань:

а) являє собою твердження з невідомою перемінною;

б) являє собою твердження з невідомою перемінною, яка використовується для перевірки основних понять, законів, фактів;

в) до завдання додаються відповіді, одна з яких правильна.

10. Слово «лекція» (lectio) у перекладі з латини означає:

а) читання;

б) розповідь;

в) діалог.

11. Ознаками лекції як основної форми організації навчання у вищій школі є:

а) попередня підготовка студентами питань теми, що розглядається;

б) оперування великим обсягом матеріалу з багатьох джерел;

в) виставлення оцінок за участь в обговоренні проблематики заняття;

г) прямий контакт лектора й слухачів;

д) економія часу студентів на пошук потрібної інформації;

е) самостійна робота студентів з історичними джерелами;

є) логічно стрункий, точний, глибокий виклад основних положень теми.

12. Залежно від ролі в організації навчального процесу лекція має такі різновиди:

а) комбінована;

б) вступна;

в) установча;

г) перевірки та контролю знань;

д) оглядова;

е) проблемна.

13. Обсяг курсу лекцій визначається:

- а) навчальним планом
- б) робочою програмою

14. Тематика лекційного курсу визначається:

- а) навчальним планом
- б) робочою програмою

15. З наведених нижче понять виокремити під цифрою 1 функції контролю знань, а під цифрою 2 – його принципи:

- а) навчання;
- б) діагностика;
- в) тематичність;
- г) об'єктивність;
- д) систематичність;
- е) єдність вимог;
- є) виховання;
- ж) розвиток;
- з) мотивація.

16. Правила для учасників «мозкової атаки»:

- а) бути відвертим, невимушеним, сміливим;
- б) висловлюйте найбільшу кількість ідей, жодної критики та іронії;
- в) бути невимушеним, вільно спілкуватися;
- г) висловлюйте найбільшу кількість ідей, жодної критики та іронії, бути невимушеним, вільно спілкуватися;

17. Правила для викладачів, які організовують МА:

- а) чітко підбирати склад гравців, заохочувати їх;
- б) коректно підходити до підбору груп, нікого не критикувати, не жартувати;
- в) коректно підходити до підбору груп, нікого не критикувати, не жартувати, стежити за регламентом;
- г) коректно підходити до підбору груп, нікого не критикувати, не жартувати, стежити за регламентом, періодично називати найбільшу цифру можливих ідей.

18. Ефективність МА підвищить:

- а) неофіційна обстановка та присутність друзів студентів;
- б) наявність фонової музики, кави;
- в) наявність фонової музики, кави, розташування столів;
- г) мотивація навчання.

19. Принцип наочності:

- а) логічна послідовність, в якій проводиться навчання;
- б) проведення відкритих випробувань усіх, хто навчається, за однаковими критеріями оголошення і мотивації оцінок;

в) оголошення і мотивація оцінок.

20. До словесних методів навчання належать

- а) частково-пошуковий метод, лекція, розповідь, демонстрація;
- б) дослідницький метод, розповідь, інструктаж, бесіда, проблемний виклад;
- в) лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж;
- г) репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, розповідь, демонстрація.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Особливості та специфіка використання інформаційних технологій у викладанні філософських дисциплін

ВАРІАНТ I:

1. Яке з наступних тверджень найкраще визначає інформаційні технології в наукових дослідженнях?

- а) Використання комп'ютерів та програмного забезпечення для аналізу наукових даних;
- б) використання інтернету для доступу до наукових журналів та баз даних;
- в) використання лабораторного обладнання для проведення наукових експериментів;
- г) Використання математичних рівнянь для моделювання наукових явищ.

2. У чому полягає основна перевага використання інформаційних технологій у наукових дослідженнях?

- а) підвищення точності збору даних;
- б) скорочення часу та вартості експериментів;
- в) покращення комунікації та співпраці між дослідниками;
- г) все перераховане вище.

3. Що з перерахованого не є особливістю інформаційних технологій у наукових дослідженнях?

- а) автоматизація аналізу даних;
- б) інтеграція з лабораторним обладнанням;
- в) сприяння науковій комунікації та співпраці;
- г) ручне введення та зберігання даних.

4. Як інформаційні технології сприяють підвищенню якості наукових досліджень?

- а) зменшуючи кількість помилок при зборі та аналізі даних;
- б) уможливаючи більш точні вимірювання та спостереження;
- в) сприяють співпраці між науковцями з різних країн;
- г) все вищезазначене.

5. Яка роль інформаційних технологій в академічній дисципліні наукових досліджень?

- а) надання інструментів для проведення експериментів та аналізу даних;
- б) уможливають комунікацію та співпрацю між науковцями;
- в) покращити навчальний процес для студентів, які вивчають наукові дослідження;
- г) все вищезазначене.

6. Як з часом розвивалися інформаційні технології у сфері наукових досліджень?

- а) від ручного введення та зберігання даних до автоматизованого аналізу даних;
- б) від паперової комунікації до цифрової комунікації та співпраці;
- в) від базових програмних додатків до складних комп'ютерних алгоритмів;
- г) все вищезазначене.

7. Яке з наступних тверджень найкраще описує важливість інформаційних технологій у наукових дослідженнях?

- а) дозволяють вченим більш ефективно проводити експерименти;
- б) вони полегшують збір та аналіз великих обсягів даних;
- в) вони дозволяють вченим спілкуватися та співпрацювати в різних місцях;
- г) все вище перелічене.

8. Яке значення має навчальна дисципліна "Інформаційні технології" у вищій освіті?

- а) вона готує студентів до кар'єри в наукових дослідженнях та суміжних галузях;
- б) надає студентам навички та знання, необхідні для ефективного використання інформаційних технологій;
- в) розширює дослідницькі можливості університетів та інших академічних установ;
- г) все вищезазначене.

9. Як інформаційні технології сприяють відтворюваності наукових досліджень?

- а) надаючи стандартизовану платформу для збору та аналізу даних;
- б) надаючи можливість дослідникам обмінюватися даними та методами з іншими;
- в) сприяють рецензуванню та науковим публікаціям;
- г) все вищезазначене.

10. Яким є потенційний вплив майбутнього розвитку інформаційних технологій на наукові дослідження?

- а) підвищення ефективності та точності збору та аналізу даних;
- б) нові можливості для наукових відкриттів та інновацій;
- в) покращення співпраці між науковцями з різних галузей та регіонів;
- г) все перераховане вище.

11. У чому основна відмінність між дистанційним та онлайн навчанням?

- а) дистанційне навчання вимагає фізичної присутності, а онлайн-навчання – ні;
- б) онлайн-навчання вимагає синхронного спілкування, а дистанційне – ні;

в) дистанційне навчання, як правило, відбувається під керівництвом викладача, а онлайн-навчання – самостійно;

г) немає різниці між дистанційним та онлайн навчанням.

12. Які існують форми організації дистанційного та онлайн-навчання?

а) вебінари та онлайн-курси;

б) спілкування електронною поштою та дошки оголошень;

в) відеоконференції та онлайн-симуляції;

г) все перераховане вище.

13. Що таке Mentimeter?

а) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів;

б) хмарний програмний пакет для комунікації та спільної роботи;

в) цифрова технологія для комунікації та співпраці;

г) цифровий інструмент для створення інтерактивних презентацій та опитувань.

14. Що таке Padlet?

а) інтерактивна дошка для спільної роботи та мозкового штурму;

б) хмарний програмний пакет для комунікації та спільної роботи;

в) цифрова технологія для комунікації та співпраці;

г) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів;

15. Що таке Moodle?

а) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів;

б) хмарний програмний пакет для спілкування та співпраці;

с) система управління навчанням для онлайн-курсів;

г) цифрова технологія для спілкування та співпраці.

16. Що таке Liveworksheets?

а) хмарний програмний пакет для комунікації та співпраці;

б) цифрова технологія для комунікації та співпраці;

в) цифровий інструмент для створення інтерактивних робочих аркушів;

г) інтерактивна дошка для співпраці та мозкового штурму.

17. Що таке Slido?

а) хмарний програмний пакет для комунікації та співпраці;

б) цифрова технологія для комунікації та співпраці;

в) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів;

г) цифровий інструмент для створення інтерактивних презентацій та опитувань.

18. Що таке Google Apps?

а) хмарний програмний пакет для комунікації та співпраці;

б) цифрова технологія для спілкування та співпраці;

в) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів;

г) інтерактивна дошка для співпраці та мозкового штурму.

19. Що таке Jamboard?

а) цифровий інструмент для створення інтерактивних презентацій та опитувань;

- б) хмарний програмний пакет для спілкування та спільної роботи;
- в) інтерактивна дошка для спільної роботи та мозкового штурму;
- г) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів.

20. Що таке Miro?

- а) інтерактивна дошка для співпраці та мозкового штурму;
- б) хмарний програмний пакет для комунікації та співпраці;
- в) цифровий інструмент для створення інтерактивних аркушів;
- г) цифрова технологія для комунікації та співпраці.

ВАРІАНТ II:

1. Яке основне призначення програмних засобів у створенні освітніх та наукових матеріалів?

- а) зробити матеріали більш візуально привабливими;
- б) допомогти з організацією та структуруванням матеріалів;
- в) додати анімацію та інші мультимедійні елементи;
- г) замінити традиційні методи написання текстів;

2. Які програмні засоби обговорюються в цій темі?

- а) MSWord, Libre Office та Adobe Acrobat;
- б) Photoshop, Illustrator та InDesign;
- в) MSWord, Libre Office та LATEX;
- г) Google Документи, Таблиці та Слайди.

3. Що таке LATEX?

- а) програмний інструмент для створення комп'ютерних презентацій;
- б) хмарний текстовий редактор;
- в) система набору наукових документів;
- г) Цифровий інструмент для малювання.

4. З якою метою в LATEX створюється логічна структура контенту?

- а) щоб зробити документ більш візуально привабливим;
- б) щоб допомогти з організацією та структурою документа;
- в) додати анімацію та інші мультимедійні елементи;
- г) замінити традиційні методи написання документів.

5. Які існують правила оформлення публікацій за допомогою програмних засобів?

- а) правил немає - все залежить від особистих уподобань;
- б) слід враховувати структуру, обсяг та оформлення джерел;
- в) включати лише текст, без ілюстративних матеріалів та таблиць;
- г) основна увага повинна приділятися мультимедійним елементам.

6. Яка мета комп'ютерних презентацій?

- а) замінити традиційні лекції;
- б) для доповнення традиційних лекцій мультимедійними елементами;

в) зробити матеріал складнішим для розуміння;

г) Розважити аудиторію.

7. Що слід враховувати при виборі дизайну та макета для комп'ютерних презентацій?

а) особисті уподобання доповідача;

б) зробити презентацію максимально візуально привабливою;

в) аудиторія та мета презентації;

г) додавання якомога більшої кількості анімації.

8. Для чого використовуються анімаційні ефекти в комп'ютерних презентаціях?

а) відволікти аудиторію;

б) зробити презентацію складнішою для розуміння;

в) додати візуального інтересу та прояснити поняття;

г) замінити традиційні лекції.

9. Наскільки важливим є графічне представлення даних у наукових та навчальних матеріалах?

а) це не важливо;

б) це робить матеріали більш візуально привабливими;

в) допомагає прояснити складні поняття та взаємозв'язки;

г) це корисно лише в певних галузях знань.

10. Який програмний інструмент не обговорюється в цій темі?

а) Adobe Acrobat;

б) InDesign;

в) Google Slides;

г) Libre Office.

11. Яке призначення цифрових інструментів для наукового прогресу?

а) замінити традиційні методи дослідження;

б) зробити процес дослідження більш ефективним та результативним;

в) ускладнити процес дослідження;

г) обмежити доступ до наукової інформації.

12. Яку роль відіграють сучасні інформаційні технології в пошуку наукової інформації?

а) обмежують доступ до наукової інформації;

б) ускладнюють процес пошуку;

в) роблять процес пошуку більш ефективним та результативним;

г) не допомагають у пошуку наукової інформації.

13. Про які спеціалізовані наукові сервіси йдеться в цій темі?

а) тільки Google Scholar;

б) тільки Web of Science;

в) Web of Science, Scopus, Google Scholar, Simao Journal & Country Rank (SJR), Index Copernicus;

г) Web of Science та Scopus.

14. Яка мета наукометричних баз даних, таких як Web of Science та Scopus?

- а) обмежити доступ до наукової інформації;
- б) допомогти дослідникам знаходити та аналізувати наукову інформацію;
- в) ускладнити процес пошуку;
- г) замінити традиційні методи дослідження.

15. З яких етапів складається створення та редагування профілю ORCID?

- а) етапів немає - це одноразовий процес;
- б) створення облікового запису, додавання особистої інформації та верифікація облікового запису;
- в) створення облікового запису та додавання публікацій;
- г) тільки дослідники з високим індексом цитування можуть створити профіль ORCID.

16. Для чого використовуються індекси цитування?

- а) для обмеження доступу до наукової інформації;
- б) для ускладнення процесу пошуку;
- в) для оцінки впливу роботи дослідника;
- г) для заміни традиційних методів дослідження.

17. З якою метою створюються наукові профілі дослідників?

- а) обмежити доступ до наукової інформації;
- б) для оцінки впливу роботи дослідника;
- в) замінити традиційні методи дослідження;
- г) ускладнити процес дослідження.

18. Яке значення має цитування в Google Scholar?

- а) це не важливо;
- б) допомагає оцінити вплив роботи дослідника;
- в) ускладнює процес пошуку;
- г) обмежує доступ до наукової інформації.

19. Для чого використовуються бібліографічні міжнародні бази даних?

- а) для заміни традиційних методів дослідження;
- б) для обмеження доступу до наукової інформації;
- в) допомагають дослідникам знаходити та аналізувати наукову інформацію;
- г) для ускладнення процесу пошуку.

20. Який з наведених нижче сервісів не є спеціалізованим науковим сервісом, про який йдеться в цій темі?

- а) Google Scholar;
- б) Web of Science;
- в) Scopus;
- г) Microsoft Office.

8. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Яка мета і завдання методики викладання філософських дисциплін у вищій школі?
2. Назвіть основні принципи методики викладання.
3. Які ви знаєте сучасні тенденції розвитку методики викладання філософських дисциплін?
4. В чому полягає роль філософії в системі вищої освіти України?
5. Що таке гуманітаризація освіти?
6. Охарактеризуйте специфіку навчального процесу у вищій школі: структуру, організацію, планування.
7. В чому полягає сутнісно-змістовна характеристика формального, неформального та інформального видів освіти?
8. Що таке методичне забезпечення освітнього процесу з філософських дисциплін?
9. Які ви знаєте методологічні та аксіологічні засади навчального процесу в викладанні філософських дисциплін?
10. Що таке метод?
11. Які ви знаєте методи навчання.
12. Що таке засіб навчання?
13. Охарактеризуйте методику використання засобів навчання у викладанні у вищій школі.
14. Що таке лекція?
15. Яке місце і роль лекційного заняття в процесі викладання філософських дисциплін?
16. Визначте типи лекцій і їх функції.
17. Які існують основні вимоги до розробки настановних, програмних і оглядових лекцій?
18. В чому проявляються особливості навчально-програмної лекції?
19. Назвіть критерії оцінки лекцій з філософських дисциплін.
20. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи підготовки викладача до лекції.
21. Які ви знаєте методичні прийоми активізації уваги і мислення аудиторії в процесі читання лекції?
22. Що таке практичне заняття (семінар)?
23. Які ви знаєте види практичних занять?
24. Виділіть функції практичного заняття в навчальному процесі.
25. Охарактеризуйте сучасні форми проведення практичних занять.
26. Дайте загальну характеристику дослідних тренінгів та тренінгів конкретних навичок.

27. Які виділяють основні етапи підготовки викладача до практичного заняття?
28. Які існують методичні прийоми активізації мислення студентської аудиторії в ході проведення семінару?
29. Назвіть критерії оцінки успішності проведення практичного заняття з філософських дисциплін.
30. Що таке самостійна робота студента?
31. Виділіть основні види і етапи самостійної роботи студента.
32. Які існують види і форми науково-дослідної роботи студентів в процесі викладання філософських дисциплін?
33. В чому полягає методика підготовки та особливості захисту курсової і дипломної роботи?
34. Що таке консультація?
35. В чому полягає специфіка індивідуальних консультацій і їх проведення?
36. Які існують форми контролю в навчальному процесі?
37. Які існують педагогічні та професійні вимоги до форм контролю?
38. Охарактеризуйте методику проведення заліків та іспитів з філософських дисциплін та їх роль в навчальному процесі.
39. Як проводити контрольну роботу в формі тестування?
40. Яка специфіка проведення колоквіумів з філософії?
41. Як інформаційні технології сприяли прогресу в наукових дослідженнях і які нові можливості з'явилися в результаті?
42. Які спільні риси інформаційних технологій, особливо корисних для наукових досліджень, наприклад, візуалізація даних або інструменти для співпраці?
43. Які етичні міркування необхідно брати до уваги при використанні інформаційних технологій у наукових дослідженнях, наприклад, проблеми конфіденційності або потенційну упередженість алгоритмів?
44. Як застосування інформаційних технологій у наукових дослідженнях вплинуло на традиційний науковий метод і які нові підходи з'явилися в результаті?
45. Який зв'язок між великими даними та інформаційними технологіями в наукових дослідженнях, і як дослідники використовують ці технології для аналізу та інтерпретації великих масивів даних?
46. Яку роль інформаційні технології відіграють у міждисциплінарних дослідженнях і як вони сприяють співпраці між дослідниками з різних галузей?

47. Як нові технології, такі як штучний інтелект і машинне навчання, використовуються в наукових дослідженнях і які нові можливості вони відкривають?
48. Як інформаційні технології можуть допомогти покращити відтворюваність та прозорість наукових досліджень і які виклики необхідно подолати для забезпечення їхньої ефективності?
49. Що таке дистанційне та онлайн-навчання і чим воно відрізняється від традиційного очного навчання?
50. Які існують різні форми та методи організації дистанційного та онлайн-навчання, наприклад, асинхронне та синхронне навчання?
51. Як цифрові технології комунікації та співпраці, такі як Mentimeter та Slido, використовуються для покращення досвіду дистанційного та онлайн-навчання?
52. Наведіть приклади інтерактивних дошок, що використовуються в дистанційному та онлайн навчанні, таких як Padlet, Jamboard, Concerboard та Miro, і як вони підтримують спільне навчання?
53. Як хмарні програмні пакети та цифрові інструменти для комунікації та співпраці, такі як додатки Google і Moodle, сприяють дистанційному та онлайн-навчанню і які переваги вони надають?
54. Як цифрові інструменти для створення інтерактивних робочих аркушів, такі як Liveworksheets і Wizer, використовуються для покращення досвіду дистанційного та онлайн-навчання?
55. Яку роль відіграє підготовка вчителів в ефективному дистанційному та онлайн навчанні і як педагоги можуть навчитися ефективно впроваджувати цифрові інструменти у своє викладання?
56. Які існують потенційні недоліки дистанційного та онлайн-навчання, такі як зменшення соціальної взаємодії та залучення, і як їх можна пом'якшити?
57. Як можна використовувати цифрові інструменти для сприяння активному навчанню та залученню студентів у середовищі дистанційного та онлайн-навчання?
58. Які нові тенденції в дистанційному та онлайн навчанні, такі як використання віртуальної та доповненої реальності, і як ці технології використовуються для покращення навчального досвіду?
59. Як можна інтегрувати дистанційне та онлайн-навчання з традиційним очним навчанням, щоб створити гібридне навчальне середовище, яке використовує сильні сторони таких підходів?

60. Які сучасні програмні інструменти можна використовувати для створення освітніх та наукових матеріалів, і чим вони відрізняються за можливостями та функціоналом?
61. Чим MSWord відрізняється від Libre Office, і які переваги та недоліки кожного з них для створення наукових та освітніх матеріалів?
62. Що таке LATEX і як він використовується для створення якісних наукових публікацій з логічною структурою контенту?
63. Які існують правила оформлення наукових публікацій: структура, обсяг, оформлення джерел, ілюстративних матеріалів, таблиць?
64. Як можна розробити комп'ютерні презентації для наукових та освітніх цілей, і які фактори слід враховувати при виборі дизайну та верстки?
65. Які анімаційні ефекти можна використовувати в комп'ютерних презентаціях для підвищення зацікавленості та розуміння, і як їх ефективно використовувати?
66. Як можна використовувати графічні представлення даних, такі як діаграми та графіки, для підтримки наукових та освітніх матеріалів, і які існують найкращі практики для створення цих візуальних ефектів?
67. Як можна використовувати програмні засоби для підтримки співпраці та командної роботи при створенні наукових та освітніх матеріалів, наприклад, за допомогою хмарних платформ або спільного редагування документів?
68. Як закони про авторське право та інтелектуальну власність застосовуються до використання програмних інструментів для створення освітніх і наукових матеріалів, і про що слід знати авторам і видавцям, щоб уникнути порушень?
69. Які нові тенденції у використанні програмних засобів для створення освітніх і наукових матеріалів, такі як використання штучного інтелекту та машинного навчання, і як ці технології використовуються для покращення процесу?
70. Яку роль відіграють програмні засоби у поширенні та обміні науковими та освітніми матеріалами, наприклад, через репозиторії з відкритим доступом та онлайн-платформи для публікацій?
71. Як можна використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку наукової інформації та які переваги використання цифрових інструментів порівняно з традиційними методами?
72. Які спеціалізовані наукові сервіси доступні для дослідників і чим вони відрізняються за можливостями та функціоналом?

73. Як працюють наукометричні бази даних, такі як Web of Science, Scopus та Google Scholar, і які переваги використання цих інструментів для пошуку наукових статей?
74. Що таке Simao Journal & Country Rank (SJR) і як його можна використовувати для оцінки впливу наукових публікацій та дослідницьких установ?
75. Що таке Index Copernicus і як його можна використовувати для вимірювання якості наукових журналів та публікацій?
76. Які ключові особливості баз даних Scopus та Web of Science і як дослідники можуть використовувати ці інструменти для пошуку статей та відстеження цитувань?
77. Що таке ORCID і яке його призначення в наукових дослідженнях? Як створюється та редагується ORCID?
78. Що таке індекси цитування і як вони використовуються для оцінки впливу та впливовості наукових публікацій та дослідників?
79. Як дослідники можуть створювати та підтримувати наукові профілі за допомогою цифрових інструментів, і які найкращі практики оптимізації цих профілів для максимальної видимості та впливу?
80. Як працює Google Scholar, які переваги та недоліки використання цього інструменту для пошуку наукових статей та відстеження цитувань?

9. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Об'єкт, предмет, мета і завдання методики викладання.
2. Статус методики викладання серед інших дисциплін філософського профілю. Основні принципи методики викладання. Ключові терміни методики викладання.
3. Сучасні тенденції розвитку методики викладання філософських дисциплін. Світовий досвід у викладанні філософії.
4. Роль філософії в системі вищої освіти України.
5. Гуманітаризація освіти і викладання філософських дисциплін.
6. Навчальний процес у вищій школі: структура, організація, і планування.
7. Сутнісно-змістовна характеристика формального, неформального та інформального видів освіти.
8. Методичне забезпечення освітнього процесу з філософських дисциплін.
9. Методологічні та аксіологічні засади навчального процесу в викладанні філософських дисциплін.
10. Поняття про метод, методику і технологію навчання: спільне та відмінне.

11. Класифікація методів навчання.
12. Поняття про засіб навчання і методика використання засобів навчання у викладанні у вищій школі.
13. Поняття лекції як форми навчального процесу. Місце і роль лекційного заняття в процесі викладання філософських дисциплін.
14. Типологія лекцій і їх функції.
15. Основні вимоги до розробки настановних, програмних і оглядових лекцій.
16. Особливості навчально-програмної лекції.
17. Критерії оцінки лекцій з філософських дисциплін.
18. Основні етапи підготовки викладача до лекції.
19. Методичні прийоми активізації уваги і мислення аудиторії в процесі читання лекції.
20. Поняття практичного заняття (семінару) як форми навчального процесу у ЗВО.
21. Типологія і функції практичного заняття в навчальному процесі.
22. Сучасні форми проведення практичних занять.
23. Загальна характеристика дослідних тренінгів та тренінгів конкретних навичок.
24. Основні етапи підготовки викладача до практичного заняття.
25. Методичні прийоми активізації мислення студентської аудиторії в ході проведення семінару.
26. Критерії оцінки успішності проведення практичного заняття з філософських дисциплін.
27. Поняття самостійної роботи студента і методика її організації.
28. Основні види і етапи самостійної роботи студента.
29. Види і форми науково-дослідної роботи студентів в процесі викладання філософських дисциплін.
30. Методика підготовки та особливості захисту курсової і дипломної роботи.
31. Основні прийоми роботи студентів з літературою з філософських дисциплін.
32. Методика роботи студентів при підготовці рефератів, тез доповідей, виступів на студентську наукову конференцію, наукових публікацій, статей.
33. Консультація як форма допомоги студентам у самостійній роботі, види консультацій та їх особливості.
34. Специфіка індивідуальних консультацій і їх проведення.
35. Форми контролю і їх реалізація в навчальному процесі.
36. Форми проведення тематичного, рубіжного контролю. Підсумковий контроль і специфіка його організації в процесі викладання філософських дисциплін.
37. Педагогічні та професійні вимоги до форм контролю.

- 38.Методика проведення заліків та іспитів з філософських дисциплін та їх роль в навчальному процесі.
- 39.Контрольна робота в формі тестування, її функції і методи проведення.
- 40.Організація і специфіка проведення колоквіумів з філософії.
- 41.Еволюція розвитку інформаційних технологій. Поняття про інформаційні технології та їх особливості.
- 42.Роль і значення інформаційних технологій у науковій діяльності. Значення навчальної дисципліни у ЗВО.
- 43.Технології дистанційного та онлайн-форматів навчання.
- 44.Поняття дистанційного та онлайн навчання. Форми та методи організації дистанційного та онлайн-форматів навчання.
- 45.Цифрові технології комунікації та співпраці: Mentimeter, Slido. Інтерактивні дошки: Padlet, Jamboard, Conceptboard, Miro.
- 46.Пакет хмарного програмного забезпечення та цифрових інструментів для комунікації та співпраці: додатки Google, Moodle.
- 47.Цифрові інструменти для створення інтерактивних аркушів: Liveworksheets, Wizer.
- 48.Використання програмних засобів для підготовки освітніх і наукових матеріалів.
- 49.Поняття про сучасні засоби для реалізації наукових здобутків.
- 50.Огляд програмних засобів MSWord, Libre Office, LATEX. Поняття логічної структури змісту LATEX.
- 51.Правила оформлення публікацій в залежності від форми (структура, обсяг, оформлення джерел, ілюстративні матеріали, таблиці тощо).
- 52.Розробка комп'ютерних презентацій наукового й освітнього характеру.
- 53.Добір, оформлення, макетування. Використання анімаційних ефектів. Графічне подання даних.
- 54.Цифрові інструменти для наукових здобутків.
- 55.Використання сучасних інформаційних технологій для пошуку наукової інформації. Спеціалізовані наукові сервіси та робота з ними.
- 56.Наукометричні, реферативні, бібліографічні міжнародні бази даних (Web of Science, Scopus, Google Scholar, Simao Journal & Country Rank (SJR), Index Copernicus).
- 57.Пошук статей у наукометричних базах Scopus та WoS.
- 58.Призначення, етапи створення та редагування ORCID.
- 59.Індекси цитування. Створення наукових профілів дослідників.
- 60.Цитування в Google Scholar.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Близнюк Т. О. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
2. Вraith Г. Я. І. А. Кадієвська. Роль філософії в сучасному суспільстві. *Гілея : науковий вісник*. 2020. Вип. 153 (2). С. 173-177.
3. Вraith Г. Я. Кадієвська І. А. Освіта як провідний чинник духовного розвитку. *Матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених, присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету Ушинського «Освіта та соціалізація особистості»* (22-23 квітня 2022). Одеса. 2022.
4. Гайдаржи В. І., Ізварін І. В. Бази даних в інформаційних системах. Видавництво: Університет "Україна", 2018. 418 с.
5. Гуревич Р. С. Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти. Вінниця: ООО „Планер”, 2015. 366 с.
6. Махней О. В. Практикум з LaTeX: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Голіней, 2018. 36 с.
7. Мельничук І. М. Основи педагогіки та психології вищої школи : Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2018. 336 с.
8. Нагаєв В. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Харків : «Стильна типографія», 2019. 267 с.
9. Осипова Т. Ю. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальних дисциплін «Сучасні інноваційні технології педагогічної підтримки студентів» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2020. 26 с.
10. Про інформацію: Закон України прийнятий Верховною Радою України 06.10.2000 № 1642-III зі змін. URL: www.nau.kiev.ua
11. Пшенична О. С. Інформаційні технології у вищій школі: методичні рекомендації до лабораторних занять. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 98 с.
12. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

Додаткова література:

1. Дьоміна В. М. Інформаційні технології у наукових дослідженнях. Методичні вказівки та завдання для практичних занять і самостійної роботи здобувачів

- третього (освітньо-наукового) рівня освіти. Харків: ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2019. 166 с.
2. Житеньова Н. В. Візуальні дидактичні засоби: створення та використання в освітній практиці : навч.-метод. посіб.; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : Мітра, 2019. 88 с.
3. Зайченко І. В., Теслиук В. М., Каленський А. Н. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник. За ред. проф. І. В. Зайченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
4. Климова К. Я. Культура спілкування як елемент педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: збірник наукових праць. Вип. 31 (41). К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 76–79.
5. Міжнародні наукометричні бази даних: види та особливості. URL: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsyu/mizhnarodni-naukometrychni-bazy-danyh/>
6. Нікітенко О. М., Дейнеко Ж. В. Особливості створення анімаційних зображень для навчання видавничою системою LaTeX. PRINT, MULTIMEDIA & WEB: тези доп. VI Міжнар. наук.-техн. конф. 17-21 травня, 2022 р. С. 155-156.
7. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посібник / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
8. Сучасні тенденції у філософії освіти : європейські практики та національні перспективи : [монографія]/(рукопис). Г. Я Врайт, Р. В. Губань, С. С. Єрмакова та ін. Харків: Факт. 2020. 120 с.

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL:<http://www.nbuv.gov.ua>
2. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>
3. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
4. Бібліотека філософа: офіційний сайт. URL : <https://platona.net/load/>
5. Бібліотека університету імені Т. Г. Шевченка: офіційний сайт. URL: <http://philsci.univ.kiev.ua>
6. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua>
7. Перспективи. Соціально-політичний журнал. URL: <http://perspektyvu.pdpu.od.ua/>